

Сироватка Тетяна

студентка,

Малюк Світлана

к.е.н., викладач

Миколаївський комплекс Національного
університету «Одеська юридична академія»

м. Миколаїв

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Невід'ємним елементом державного регулювання економіки є система фінансового контролю. В умовах існування в Україні державної та кооперативної форми власності система контролю була підпорядкована меті збереження та ефективного використання державних ресурсів. Розвиток ринкових відносин, який супроводжувався виникненням підприємств недержавної форми власності, потребував реорганізації системи контролю: появи адекватних форм та суб'єктів контролю. За аналогією з закордонним досвідом адекватною формою контролю діяльності підприємств недержавної форми власності був визнаний в Україні аудит. Перехід до ринкових відносин в Україні в 90-х роках розпочався раптово з розпадом СРСР, без поступового розвитку, з елементами суб'єктивного прийняття рішень з «насаджування» елементів ринкової економіки. Тому на початку цього переходу країна не мала ні законодавчої бази з аудиту, ні методичних матеріалів, ні наукової літератури, ні кваліфікованих кадрів, ні системи вузівської підготовки.

Підсумки більш як 10-річного розвитку аудиту показують, що в Україні вже в основному сформувалась національна система аудиту аналогічна країнам з ринковою економікою. Прийнято Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року, ряд законодавчих і урядових документів щодо організації, регулювання і проведення аудиту в господарюючих суб'єктах. Міжнародні стандарти аудиту затверджені як національні [1]. З перших років становлення аудиту в Україні Аудиторська палата України організувала розробку і затвердження Національних стандартів аудиту з використанням основних положень стандартів аудиту Міжнародної федерації дипломованих бухгалтерів і в грудні 1998 року затвердила Національні стандарти аудиту в Україні та Кодекс професійної етики аудиторів (протокол № 73). В 2001 році за допомогою USAID Аудиторська палата України здійснила підготовку двох груп (разом 60 викладачів) з питань впровадження в аудиторську практику Міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики і одночасно підписала з IFAC Меморандум про переклад на українську мову Міжнародних стандартів аудиту і видання тиражем 3000 екземплярів (від 1 березня

СЕКЦІЯ 5
Інститут аудиторства в Україні: сучасний стан
та перспективи розвитку

2001 року). За участі підготовлених викладачів в Україні було створено 9 регіональних тренінг-центрів, в яких здійснено підготовку аудиторів до проведення аудиту за міжнародними стандартами аудиту. 18 квітня 2003 року Аудиторська палата України прийняла рішення «Про порядок застосування в Україні Стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів» [2].

Виходячи із законодавчої бази, яка регулює питання аудиторської діяльності можна виділити основні поняття сучасного інституту аудиторства в Україні. Відповідно до п. 2 ст. 3 Закону України «Про аудиторську діяльність» аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів. Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, які уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення. Перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), визначається Аудиторською палатою України відповідно до стандартів аудиту. Стандарти аудиту приймаються на основі стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів з дотриманням вимог Закону України «Про аудиторську діяльність» та інших нормативно-правових актів [3].

Але, на сьогоднішній день залишається не врегульована ще ціла низка питань, до яких можна віднести: брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; відсутність нормативної бази аудиту – аудиторських стандартів, що забезпечили б єдині критерії якості аудиту (посадові обов'язки, службова відповідальність тощо); відсутність методичних рекомендацій щодо проведення аудиту; недостатня кількість кваліфікованих кадрів, а звідси і неосвоєний ринок аудиторських послуг; відсутність типових форм документів з аудиту (договорів, висновків тощо); комп'ютеризація аудиту тощо.

Для вирішення зазначених вище проблем варто навести деякі шляхи їх подолання та перспективи розвитку аудиту в Україні:

- 1) «детінізація» економіки України, відповідно зі зменшенням обсягів «тіньового» бізнесу значення аудиту зростатиме;
- 2) розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги шляхом вивчення міжнародного досвіду з цього питання;
- 3) підвищення престижу аудиторської професії, надання впевненості у відповідності ціни якості роботи аудитора;
- 4) розробка внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації;

5) розробка типових методик аудиторської перевірки у розрізі галузей їх функціонування;

6) удосконалення навчальних планів підготовки обліковців у вищих навчальних закладах, адаптувати їх знання до потреб практики реального життя.

Разом з тим, впровадження аудиту до сфери підприємницької діяльності має в цілому для держави істотні переваги порівняно з іншими формами фінансово-господарського контролю, зокрема:

- значна економія державних коштів на утримання контрольно-ревізійного апарату;

- надходження додаткових коштів у бюджет за рахунок сплати аудиторськими фірмами (аудиторами-підприємцями) податків;

- незалежність, конкурентна боротьба, відповідний професіоналізм аудиторів, що сприяє підвищенню якості перевірок;

- можливість вибору аудитора замовником тощо.

Отже, виходячи з вище викладеного можна зробити висновок, що інститут аудиторського контролю у фінансовому праві перебуває на етапі становлення та адаптації як до чинного національного законодавства, так і до міжнародних стандартів. Як свідчить тривалий міжнародний досвід, аудит, що виконує функції незалежного фінансового контролера та своєрідного фінансово-правового консультанта і адвоката, є тим необхідним механізмом, що забезпечує розвиток ринкових відносин. Дослідження правової природи аудиторської діяльності сприятиме визначенню пріоритетних напрямків вдосконалення аудиторської діяльності з огляду на перспективи розвитку ринкової економіки і відносин власності в Україні, а їх розв'язання сприятиме подальшому впровадженню аудиторської професії в господарську практику і формуванню у громадськості впевненості у високій професійній майстерності аудиторів[4].

Список використаних джерел

1. Дорош Н.І. Розвиток інституту аудиторства в Україні [Електронний ресурс] / Н.І. Дорош. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/45/10/>.

2. Офіційний сайт Аудиторської палати України. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/files2/zvit_2009.pdf.

3. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 23. – Ст. 243.

4. Манченко О. Основні засади аудиторських правовідносин у науці фінансового права // Юридична Україна. – 2004. – № 7. – С. 33 – 37.

